

Tiivistelmä

Suomen Yrittäjät teki kyselyn liittyen tupakkalain muutokseen keväällä 2008. Kysely lähetettiin reilulle 1700 ravintola-alan jäsenyrittäjälle. Pk-yrittäjistä 399 vastasi kyselyyn.

Ennen tupakkalain muutosta ravintoloista 38 prosenttia oli savuttomia. Muutoksen jälkeen ravintoloista 68 prosenttia on savuttomia. Anniskelu oikeudellinen ulkoterassi tupakointia varten oli ennen lain muutosta noin 10 prosentissa ravintoloista. Muutoksen jälkeen anniskeluoikeudellinen terassi tupakoitsijoille on 21 prosentissa ravintoloista.

Ennen tupakkalain muutosta neljäsosa ravintoloista oli savullisia. Muutoksen jälkeen muutama prosentti on säilynyt siirtymäsäännöksen nojalla. Tupakointitila oli reilussa neljänneksessä ravintoloista ennen tupakkalain muutosta. Tupakkalain muutoksen jälkeen vain muutamassa prosentissa on erillinen tupakkakoppi.

Savuttomat ravintolat ovat säilyneet tupakkalain muutoksen yli savuttomina lukuun ottamatta muutamaa poikkeusta, jotka ovat tehneet tupakoinnin mahdolliseksi anniskeluoikeudellisella terassilla. Savullisista ja tupakointitilallisista yli puolet on siirtynyt savuttomiksi ravintoloiksi.

Tupakointitilallisista osa – lähinnä valmiiksi tupakkakopin omanneista – on säilynyt tupakkatilallisina. Myös osa terassijärjestelyin toimineista ja savullisista on rakentanut tupakkakopin. Anniskeluoikeudellisilla tupakointiterasseilla toimineista kolme neljäsosaa jatkaa vanhoihin järjestelyihin. Savullisista ja tupakkatilallisista neljäsosa on siirtynyt terassijärjestelyihin. Savullisista ja tupakointitilallisista noin kymmenen prosenttia jatkaa savullisina siirtymäsäännöksen nojalla.

Ravintoloista 56 prosentissa tupakkalailla ei katsota olleen vaikutuksia liikevaihtoon. Neljäsosan kohdalla liikevaihto on laskenut ja viidesosalla liikevaihto on puolestaan kasvanut. Esimerkiksi niistä ennen savullisista ravintoloista, jotka eivät ole enää savullisia, 18 prosentilla liikevaihto on laskenut vähintään 20 prosentilla, kun taas savullisina säilyneistä 11 prosentilla liikevaihto on kasvanut vähintään 20 prosentilla. Ravintoloista 13 prosentissa palkattua henkilöstöä on jouduttu vähentämään. Prosentissa ravintoloista henkilökuntaa on palkattu lisää. Siten yksittäisten ravintoloiden kohdalla vaikutukset ovat olleet suuriakin tupakointijärjestelyiden muuttumisen seurauksena, vaikka kokonaisuutena on sekä hävinneitä että voittaneita ravintoloita.

Jo ennen lainmuutosta savuttomina toimineet ravintolat näyttäisivät hyötyneet tupakkalain muutoksesta. Ennen tupakkalain muutosta täysin savuttomista ravintoloista 2 prosentissa liikevaihto on vähentynyt ja 25 prosentissa kasvanut. Myös ravintolat, jotka ovat jatkaneet savullisina siirtymäsäännöksen nojalla, ovat hyötyneet lainmuutoksesta. Nykyisin savullisista ravintoloista 11 prosentilla liikevaihto on hieman laskenut, mutta 33 prosentilla liikevaihto on kasvanut. Näissä ravintoloissa myös henkilökunnan määrä on kasvanut.

Häviäjiä ovat olleet ennen savulliset ja tupakkatilalliset ravintolat, jotka eivät jatka savullisina. Tupakointitilallisista ravintoloista 38 prosentissa liikevaihto on vähentynyt ja 20 prosentissa kasvanut. Ennen lainmuutosta savullisista ravintoloista 50 prosentilla liikevaihto on laskenut ja 12 prosentilla liikevaihto on kasvanut. Näiden ravintoloiden kohdalla on jouduttu myös vähentämään palkattua henkilöstöä.

Ravintolatyypeittäin tarkasteltuna nämä häviäjät ovat pubeja, seurusteluravintoloita ja yökerhoja, joista 45 prosentissa liikevaihto on laskenut ja 24 prosentissa henkilöstö on vähentynyt.

Tupakkalain muutoksesta tiedottamisen katsotaan olleen pääsääntöisesti hyvää. Tiedottamisen arvioi 41 prosenttia melko ja 20 prosenttia erittäinkin hyväksi. Vastaajista 3 prosenttia ei saanut lainkaan tietoa ja 20 prosenttia arvioi tiedottamisen huonoksi.

Vapaa palaute tukee edellä tehtyjä havaintoja. Valtaosa ravintolayrittäjistä on tyytyväisiä uuteen lakiin. Liikevaihto on säilynyt tai jopa kasvanut ja savuttomassa ympäristössä on mukavampi työskennellä. Kritiikkiä aiheuttaa siirtymäsäännös, jonka ei aina koeta olleen oikeudenmukainen. Varsinkin tilanteissa, jossa tupakoinnin aikaisemmin mahdollistanut investointi on tehty, mutta siirtymäsäännöksen aikaiseksi investoinnin ei ole katsottu olleen riittävä viranomaisten toimesta, koetaan tulleen väärin kohdelluksi ja siirtymäaika koetaan epäoikeudenmukaiseksi.

1 Johdanto

Tupakointia on rajoitettu Suomessa 1970-luvulta lähtien tupakkalailla eli lailla toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi. Tupakkalakia on täydennetty sen voimassaoloaikana useita kertoja. Merkittävimmät muutokset tupakkalakiin on tehty vuonna 1994, jolloin tupakoinnin alaikäraja nostettiin 18 vuoteen ja tupakointi työpaikoilla kiellettiin, sekä vuosina 2000 ja 2007, jolloin tupakointia ensin vuonna 2000 rajoitettiin merkittävästi ravintoloissa ja vuonna 2007 ravintoloista tuli savuttomia.

Vuoden 2000 muutoksen jälkeen tupakointi oli kielletty lähtökohtaisesti ravintolan baaritiskillä ja pelitilassa. Tupakointi oli kuitenkin mahdollista sallia ravintolassa, jonka tarjoilutila oli alle 50 m². Tätä suuremmissa ravintoloissa tupakointi oli mahdollista, jos tarjoilutilasta enintään puolet oli varattu tupakoiville, eikä tupakansavu päässyt kulkeutumaan tarjoilutilan savuttomaan osaan.

Viimeisin tupakkalain muutos tuli voimaan 1.6.2007. Muutoksen myötä tupakointi on lähtökohtaisesti kiellettyä ravintoloiden, kahviloiden ja muiden ravitsemisliikkeiden kaikissa sisätiloissa. Tupakointi voidaan lainmuutoksen jälkeen sallia ravintolan sisätiloissa tupakointitilassa, jossa ruoan ja juoman tarjoilu ja nauttiminen on kielletty. Tupakointitilan pinta-alan on oltava vähintään 7 m². Tupakointi on edelleen mahdollista ravintolan terassilla. Jos tupakointimahdollisuus järjestetään ulos muualle kuin ravintolan terassille, järjestelylle on saatava kiinteistönomistajan suostumus.

Tupakointi on kuitenkin mahdollista tiettyjen ravintoloiden sisätiloissa 31.5.2009 asti siirtymäajan nojalla. Tämä siirtymäaika koskee niitä elinkeinonharjoittajia, jotka ovat toteuttaneet ennen tupakkalain muutoksen voimaantuloa 1.6.2007 voimassa olleen tupakkalain edellyttämät rakenteelliset, tupakointitilan rajaamiseen ja ilmanvaihtoon liittyvät toimenpiteet. Lisäksi lisääjän saaminen on edellyttänyt sitä, ettei viranomaisilla ole ollut huomautettavaa tehdyistä toimenpiteistä. Siirtymäaika on myönnetty elinkeinonharjoittajan hakemuksesta kunnan päätöksellä ja se on tullut hakea ennen tupakkalain muutoksen voimaantuloa 1.6.2007.

Siirtymäaikaa on perusteltu sillä, että se ottaa huomioon vuoden 2000 tupakkalain muutoksen perusteella tehtyjen investointien kuolemanajan ja pehmentää muutoksen aiheuttamia kustannuksia elinkeinonharjoittajille. Toisaalta siirtymäaika ei ole mahdollinen ravintoloille, joiden tarjoilutila on alle 50 m², koska nämä ravintolat eivät ole tehneet aikaisemman tupakkalain edellyttämiä toimenpiteitä. Näiden pienten ravintoloiden mahdolliset savuttomat alueet ovat perustuneet ennen tupakkalain muutosta vapaaehtoisuuteen, minkä vuoksi siirtymäaika ei ole alle 50 m²:n ravintoloille edes mahdollinen.

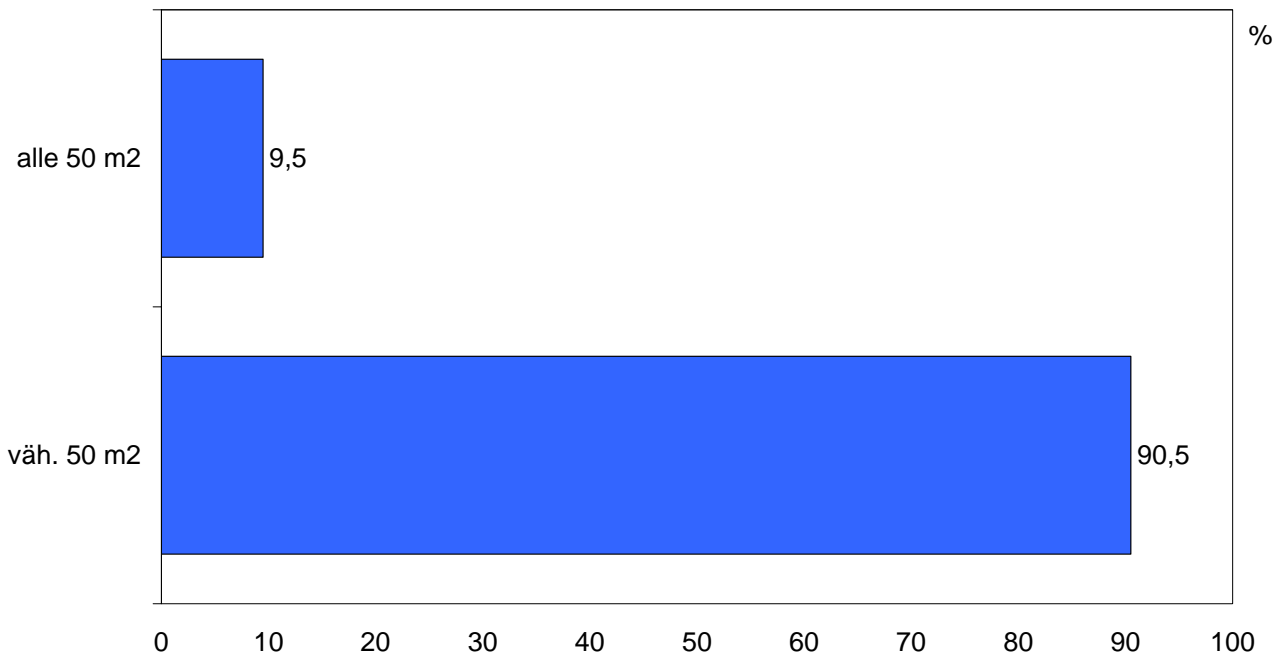
Tupakoinnin rajoittaminen ja työntekijöiden suojeleminen tupakansavulta ovat kannatettavia asioita. Ravintoloiden savuttomuudella on kuitenkin väistämättä vaikutuksia ravintolayrityksiin. Tupakkalain muutoksen esitöissä (HE 226/2005) todetaan nimenomaisesti, että tupakointitilan ja toimivan ilmastointijärjestelmän kustannukset voivat muodostua sellaisiksi, ettei kaikilla yrittäjillä ole taloudellisia mahdollisuuksia toteuttaa tupakkalain edellyttämiä ratkaisuja. Lisäksi tupakointitilan rakenteelliset vaatimukset ovat usein mahdottomia toteuttaa etenkin vanhemmissa rakennuksissa.

Lain valmistelussa arvioitiin, että tupakkalain muutoksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti pieniin ja asuntokiinteistöissä toimiviin ravintoloihin. Edelleen tupakkalain muutoksen arvioitiin aiheuttavan anniskeluravintoloiden liikevaihdon pienentymistä sekä jopa yritystoiminnan lopettamista. Vaikutuksien arvioitiin olevan suhteellisesti suurimmat kasvukeskusten ulkopuolella ja lähiöissä. Tupakkalain muutoksella on jo siten ennen lain voimaantuloa arvioitu olevan merkittäviä vaikutuksia yritystoimintaan.

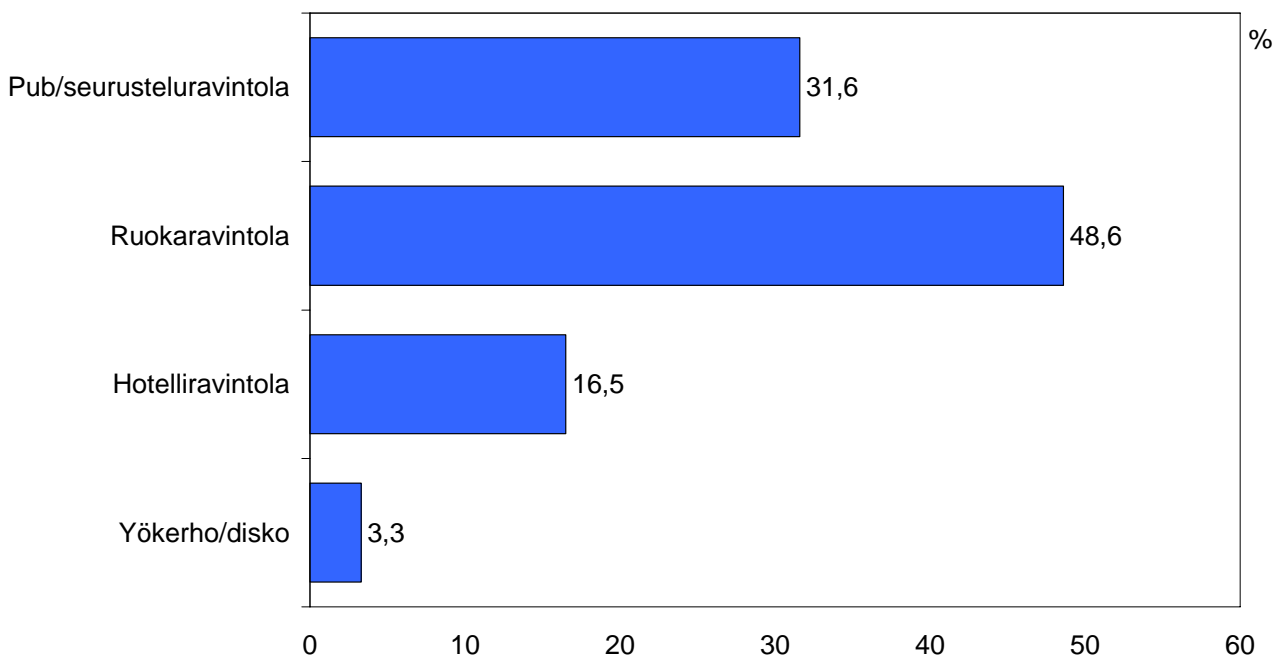
Suomen Yrittäjät teki keväällä 2008 kyselyn liittyen tupakkalain 1.6.2007 voimaan tulleeseen muutokseen. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää tupakkalain muutoksen vaikutuksia yritystoimintaan. Erityisesti kyselyllä haluttiin selvittää sitä, minkälaisia ratkaisuja yrittäjät ovat tehneet ravintolatupakoinnin suhteen ja kuinka siirtymäaika on vaikuttanut ravintoloihin ja niiden liikevaihtoon. Kysely lähetettiin reilulle 1700 ravintola-alan jäsenyrittäjälle. Yrittäjistä 399 vastasi kyselyyn.

Kyselyyn vastanneiden ravintoloiden tarjoilutilan pinta-ala, ravintolan tyyppi ja sijaintikunta

Kuva 1. Ravintoloiden tarjoilupinta-ala.



Kuva 2. Ravintoloiden tyyppi.



Kyselyyn vastanneista ravintoloista alle 10 prosentilla tarjoilupinta-ala on alle 50 m² ja vastaavasti reilulla 90 prosentilla tarjoilupinta-ala on tätä suurempi.

Ravintoloista lähes puolet on ruokaravintoloita, reilut 30 prosenttia pub- tai seurusteluravintoloita, yli 15 prosenttia hotelliravintoloita ja noin 3 prosenttia yökerhoja tai diskoja.

Kyselyyn vastanneista ravintoloista reilut 36 prosenttia toimii alle 10 000 asukkaan kunnissa, vajaa 15 prosenttia 10 000–19 999 asukkaan kunnissa, 20 prosenttia 20 000–49 999 asukkaan kunnissa, 13 prosenttia 50 000–99 999 asukkaan kunnissa ja yli 100 000 asukkaan kunnissa 16 prosenttia.

Tupakointijärjestelyt ennen ja jälkeen tupakkalain 1.6.2007 voimaan tullutta muutosta

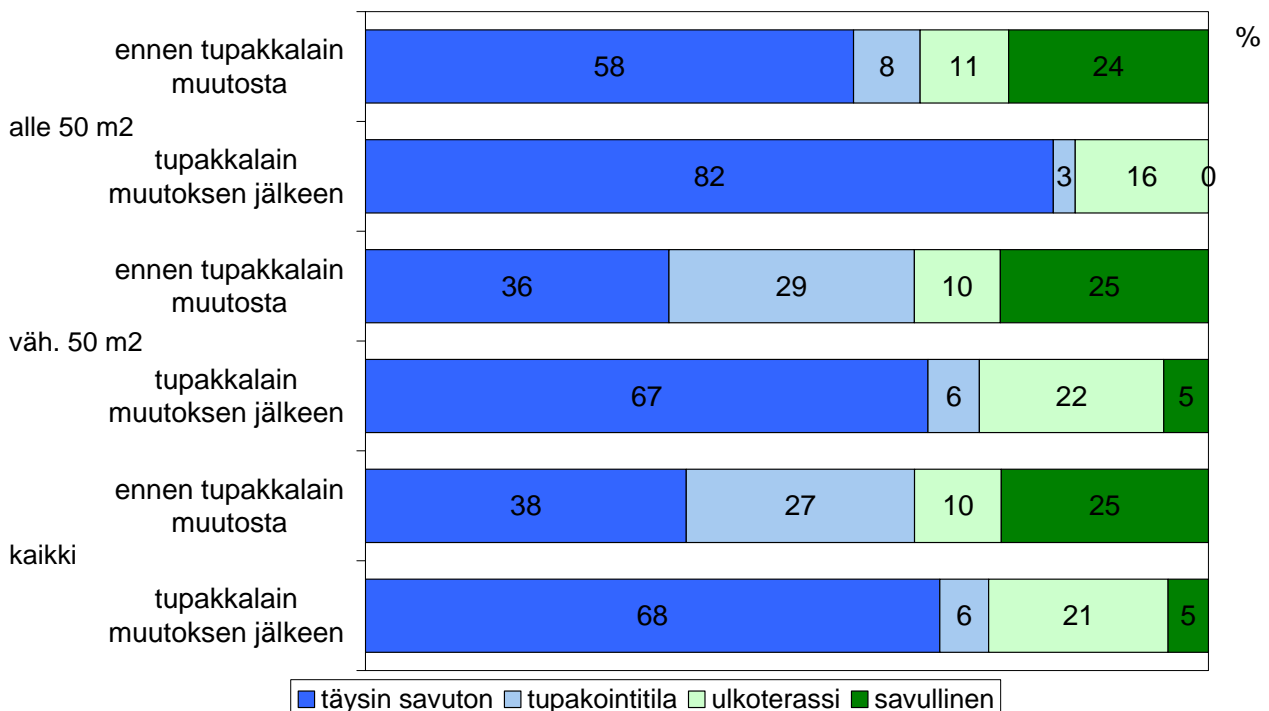
Kyselyssä selvitettiin ravintolan koon mukaan sitä, kuinka ravintolat ovat järjestäneet tupakoinnin ennen ja jälkeen tupakkalain 1.6.2007 voimaan tullutta muutosta.

Ennen tupakkalain muutosta alle 50 m²:n ravintoloista vajaa 60 prosenttia oli täysin savuttomia. Tätä suuremmissa ravintoloissa vastaava luku oli 36 prosenttia. Tupakkalain muutoksen jälkeen alle 50 m²:n ravintoloista 82 prosenttia on savuttomia ja suuremmista ravintoloista savuttomia on 67 prosenttia. Tupakkalain muutos on siten nostanut savuttomien ravintoloiden määrää kaikenkokoisissa ravintoloissa.

Ennen tupakkalain muutosta 10 prosenttia kaikista ravintoloista oli järjestänyt tupakoinnin ulkoterrassilla, jossa oli anniskelu- ja tupakointimahdollisuus. Muutoksen jälkeen 16 prosentissa pienemmistä ja 22 prosentissa suuremmista ravintoloista on anniskeluoikeudellinen ulkoterrassi.

Ennen tupakkalain muutosta 25 prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista ravintoloista oli savullisia. Näin ollen suurin osa ravintoloista on ollut täysin savuttomia jo ennen 1.6.2007 voimaan tullut tupakkalain muutosta. Tupakkalain muutoksen jälkeen 5 prosenttia yli 50 m²:n ravintoloista on jatkanut savullisina siirtymäajan nojalla. Alle 50 m²:n ravintoloissa savullisia ravintoloita ei luonnollisestikaan ole, koska siirtymäaika ei koskenut alle 50 neliön ravintoloita.

Kuva 3. Tupakointijärjestelyt tarjoilupinta-alan mukaan.



Tupakoitsijoille järjestetyt tarjoilutilat ja tupakkakopit ovat vähentyneet merkittävästi tupakkalain muutoksen myötä. Tämä on sinänsä luonnollista, koska lainmuutoksen jälkeen erilliset tupakoitsijoille järjestetyt tarjoilutilat eivät ole enää sallittuja. Tupakointitila voidaan lainmuutoksen jälkeen järjestää ravintolan sisätiloissa ainoastaan erillisellä tupakkakopilla. Ennen lainmuutosta alle 50 m²:n ravintoloissa 8 prosentissa oli tupakointitila, kun lainmuutoksen jälkeen tupakointitila on vain 3 prosentilla ravintoloissa. Vastaavasti yli 50 m²:n ravintoloissa tupakointitila oli ennen lainmuutosta 29 prosentilla, kun lainmuutoksen jälkeen tupakointitila on vain 6 prosentilla vastaajista.

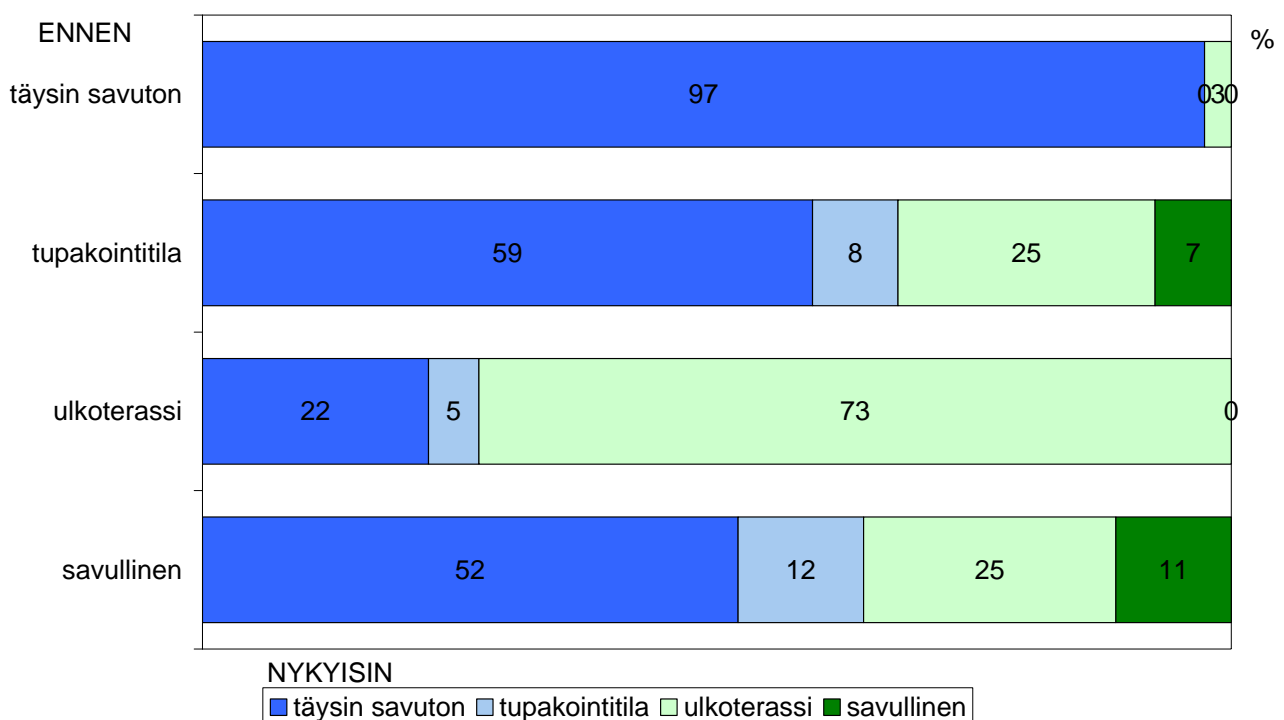
Kyselyn vastausten perusteella 97 prosenttia niistä ravintoloista, jotka olivat savuttomia ennen tupakkalain muutosta, on edelleen savuttomia. Ainoastaan 3 prosenttia ennen täysin savuttomista ravintoloista on järjestänyt tupakoinnin lainmuutoksen jälkeen anniskeluoikeudellisella terassilla.

Savullisista ravintoloista 52 prosenttia on siirtynyt täysin savuttomiksi ravintoloiksi, kun vain 12 prosenttia ennen savullisista ravintoloista on järjestänyt erillisen tupakointitilan (tupakointikopin). Näyttääkin sille, että erillistä tupakointitilaa ei ole haluttu ravintoloissa järjestää, katsottu taloudellisesti järkeväksi tai sen järjestäminen ei ole ollut muista syistä mahdollista. Sen sijaan yllättävän moni – 25 prosenttia aikaisemmin savullisista ravintoloista – on järjestänyt tupakoinnin ulkoterassilla. Ennen lainmuutosta savullisista ravintoloista 11 prosenttia on edelleen savullisia siirtymäajan turvin.

Niistä ravintoloista, joissa oli ennen tupakkalain muutosta tupakointitila, on lainmuutoksen jälkeen täysin savuttomia 59 prosenttia. Tämä on sinänsä ymmärrettävää, koska lainmuutoksen jälkeen tupakointitila voi olla ainoastaan tupakkakoppi, ei enää osa ravintolasta. Lisäksi 25 prosenttia ravintoloista, joissa aikaisemmin oli tupakointitila, on järjestänyt tupakoinnin tupakkalain muutoksen myötä ulkoterassilla.

Tupakkalain muutoksella on ollut pieni vaikutus niihin ravintoloihin, jotka ovat aikaisemmin järjestäneet tupakoinnin ulkoterassilla. Anniskeluoikeudellisilla tupakointiterasseilla toimineista kolme neljäsosaa jatkaa vanhoin järjestelyin. Vain 22 prosenttia näistä ravintoloista on lainmuutoksen jälkeen savuttomia. Toisaalta vain 5 prosenttia näistä ravintoloista on rakentanut erillisen tupakkakopin.

Kuva 4. Ravintolan nykyiset tupakointijärjestelyt ennen lainmuutosta järjestelyiden mukaan.



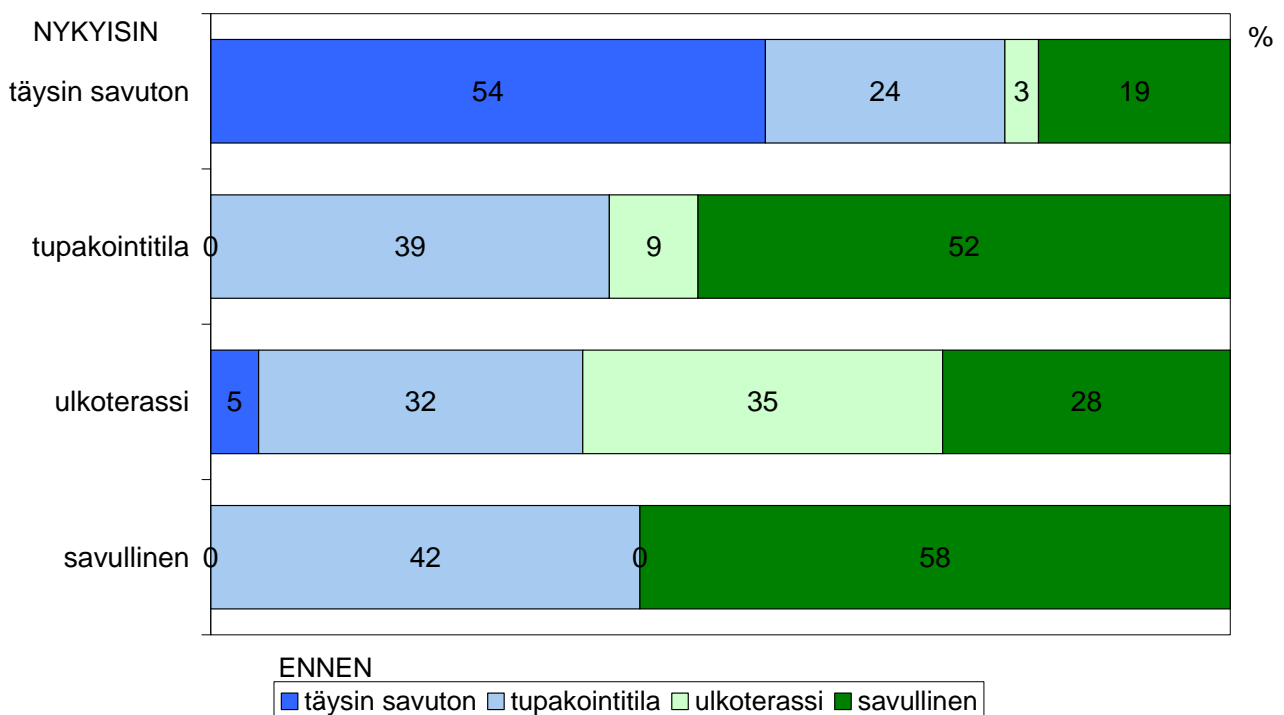
Nykyisin täysin savuttomista ravintoloista 54 prosenttia oli savuttomia myös ennen tupakkalain muutoksen voimaantuloa. Savuttomista ravintoloista oli ennen lainmuutosta 24 prosenttia tupakointitilallisia ja 19 prosenttia savullisia.

Tupakointitilan eli tupakkakopin nykyisin järjestäneistä ravintoloista 52 prosenttia oli aikaisemmin savullisia ja 39 prosentilla oli tupakointitila jo ennen lainmuutosta.

Siirtymäajan nojalla savullisista ravintoloista 42 prosenttia oli ennen lainmuutosta järjestänyt tupakoinnin tupakointitilan avulla ja 58 prosenttia oli myös ennen lainmuutosta savullisia.

Nykyisin ulkoterassilla tupakoinnin mahdollistaneista 39 prosenttia oli ennen tupakointitila, 35 prosentilla oli terassijärjestely ja 28 prosenttia oli savullisia.

Kuva 5. Ravintolan tupakointijärjestelyt ennen lainmuutosta nykyisten järjestelyiden mukaan.

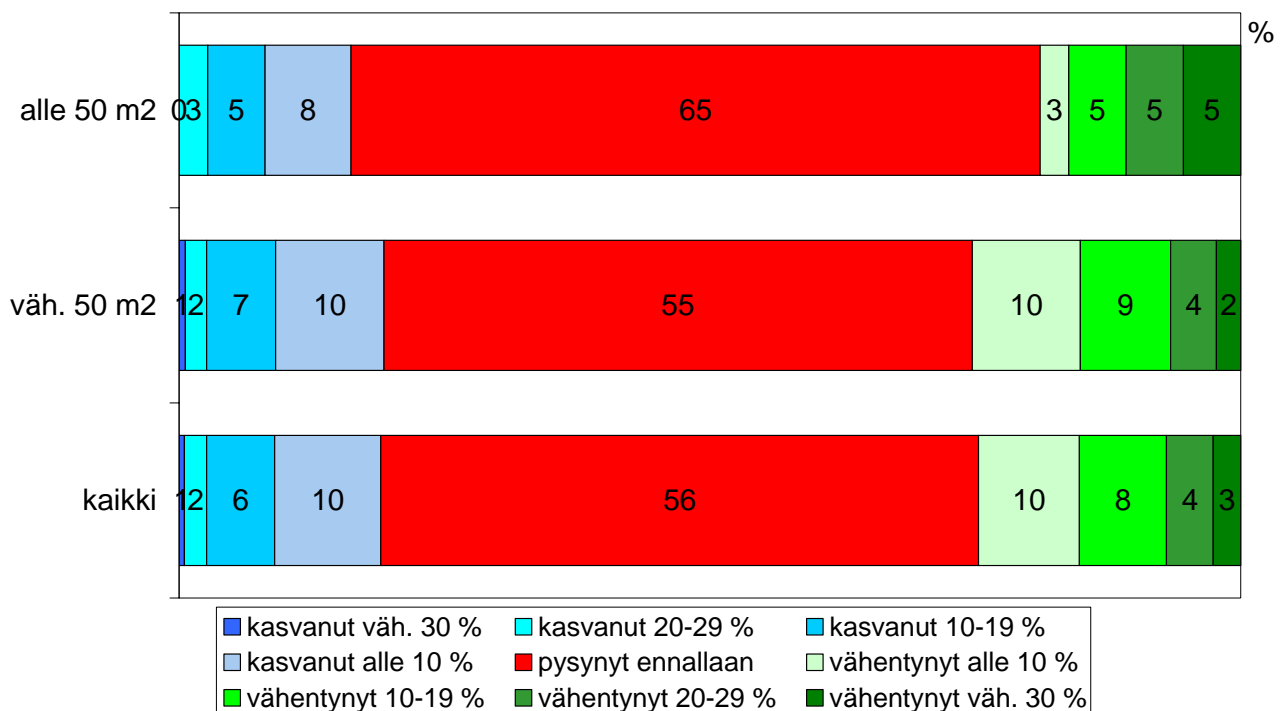


2 Vaikutus liikevaihtoon

Vastaajista 56 prosenttia katsoo, ettei tupakkalain muutoksella ole ollut muutoksia ravintolan liikevaihtoon. Alle 50 m²:n ravintoloista 65 prosentilla lainmuutos ei ole vaikuttanut liikevaihtoon, kun vastaava luku yli 50 neliön ravintoloilla on 55 prosenttia.

Pienemmistä ravintoloista 18 prosenttia ilmoittaa tupakkalain muutoksen vähentäneen liikevaihtoa ja 16 prosenttia lisänneen liikevaihtoa. Suuremmista ravintoloista 25 prosentilla liikevaihto on vähentynyt ja 20 prosentilla kasvanut.

Kuva 6. Liikevaihdon muutos tarjoilupinta-alan mukaan.

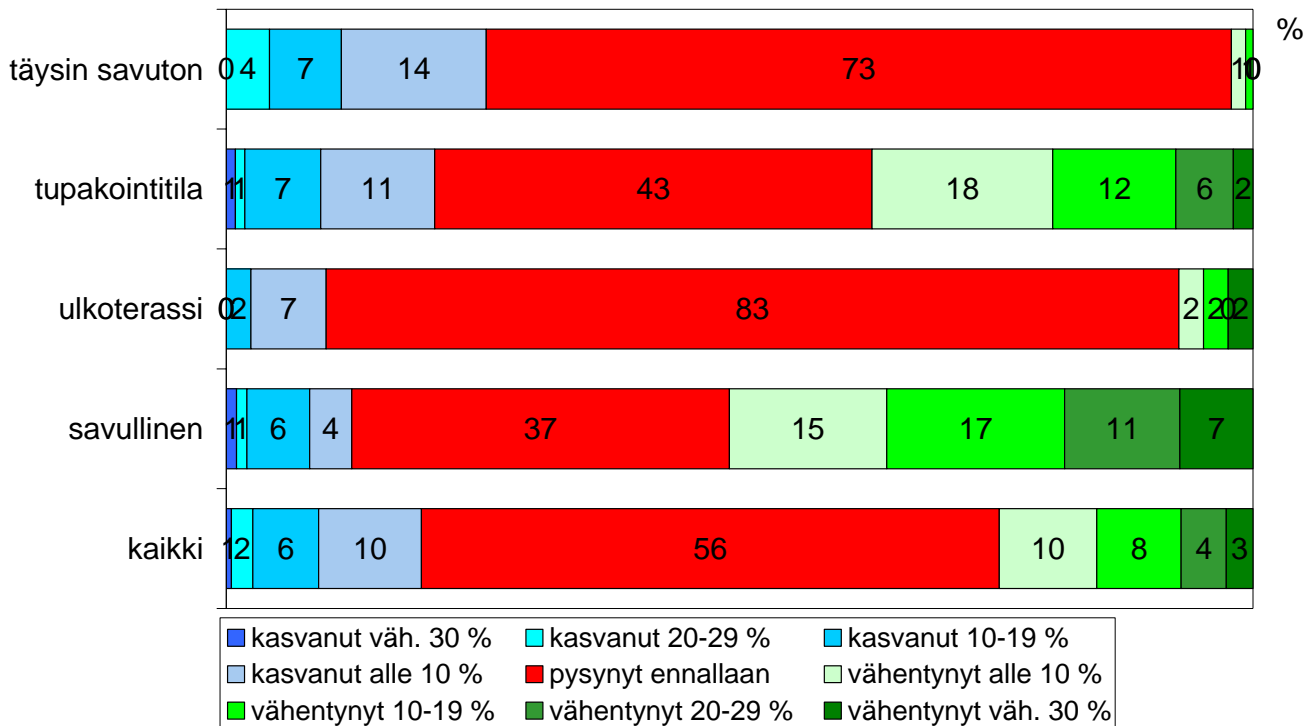


Ennen tupakkalain muutosta täysin savuttomista ravintoloista 2 prosentissa liikevaihto on vähentynyt ja 25 prosentissa kasvanut. Tupakointitilallisista ravintoloista 38 prosentissa liikevaihto on vähentynyt ja 20 prosentissa kasvanut. Anniskeluoikeudellisella terassilla tupakoinnin järjestäneistä ravintoloista 6 prosentilla liikevaihto on vähentynyt ja 8 prosentilla kasvanut. Ennen lainmuutosta savullisista ravintoloista 50 prosentilla liikevaihto on laskenut ja 12 prosentilla liikevaihto on kasvanut.

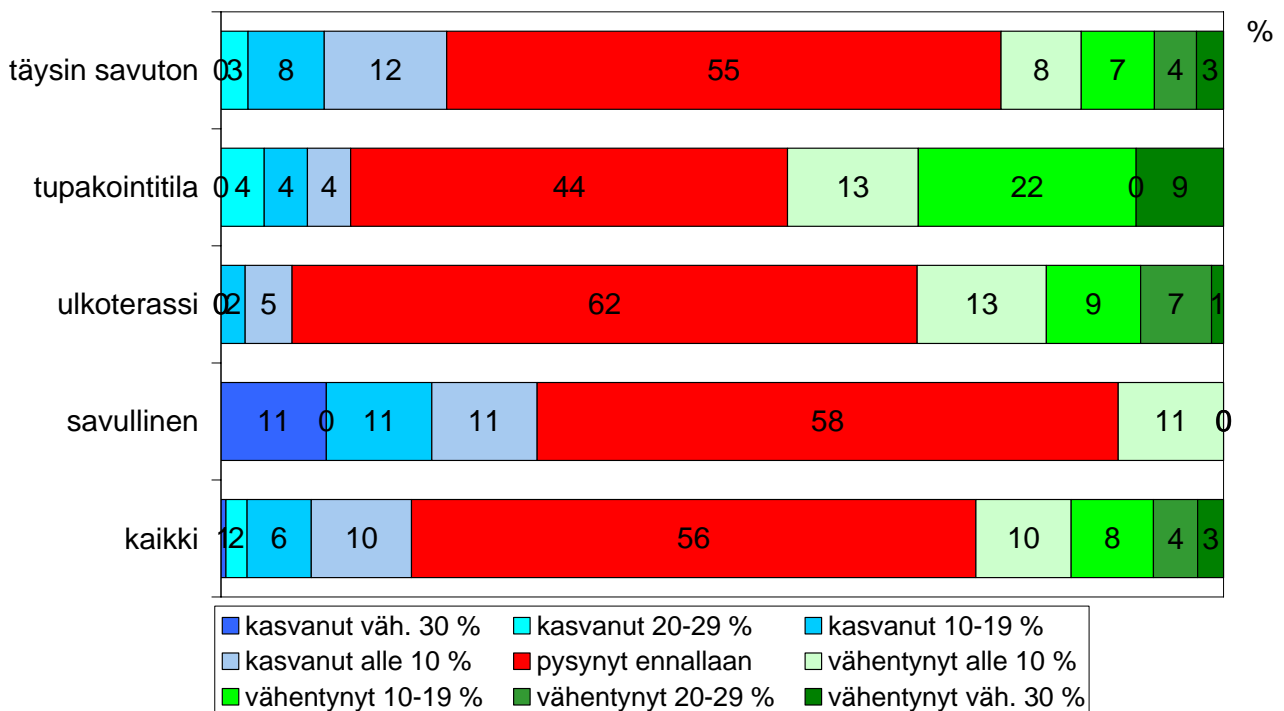
Nykyisin täysin savuttomista ravintoloista 22 prosentissa liikevaihto on vähentynyt ja 23 prosentissa kasvanut. Tupakkakopillisista ravintoloista 44 prosentissa liikevaihto on vähentynyt ja 12 prosentissa kasvanut. Anniskeluoikeudellisella terassilla tupakoinnin järjestäneistä ravintoloista 30 prosentilla liikevaihto on vähentynyt ja 7 prosentilla kasvanut. Nykyisin savullisista ravintoloista 11 prosentilla liikevaihto on hieman laskenut, mutta muista poiketen 33 prosentilla liikevaihto on kasvanut – valtaosalla huomattavastikin.

Tupakkalain muutoksen myötä ennenkin savuttomina toimineista ravintoloista ja nykyisin savullisina säilyneistä ravintoloista useammat ovat hyötäneet lainmuutoksesta kuin kärsineet liikevaihdolla tarkasteltuna. Varsinkin useammat niistä ravintoloista, joissa ei enää ole tupakointimahdollisuuksia sisällä, näyttäisivät hävinneen kuin voittaneen liikevaihdon muutoksella tarkasteltuna.

Kuva 7. Liikevaihdon muutos ennen lainmuutosta olleiden tupakointijärjestelyiden mukaan.

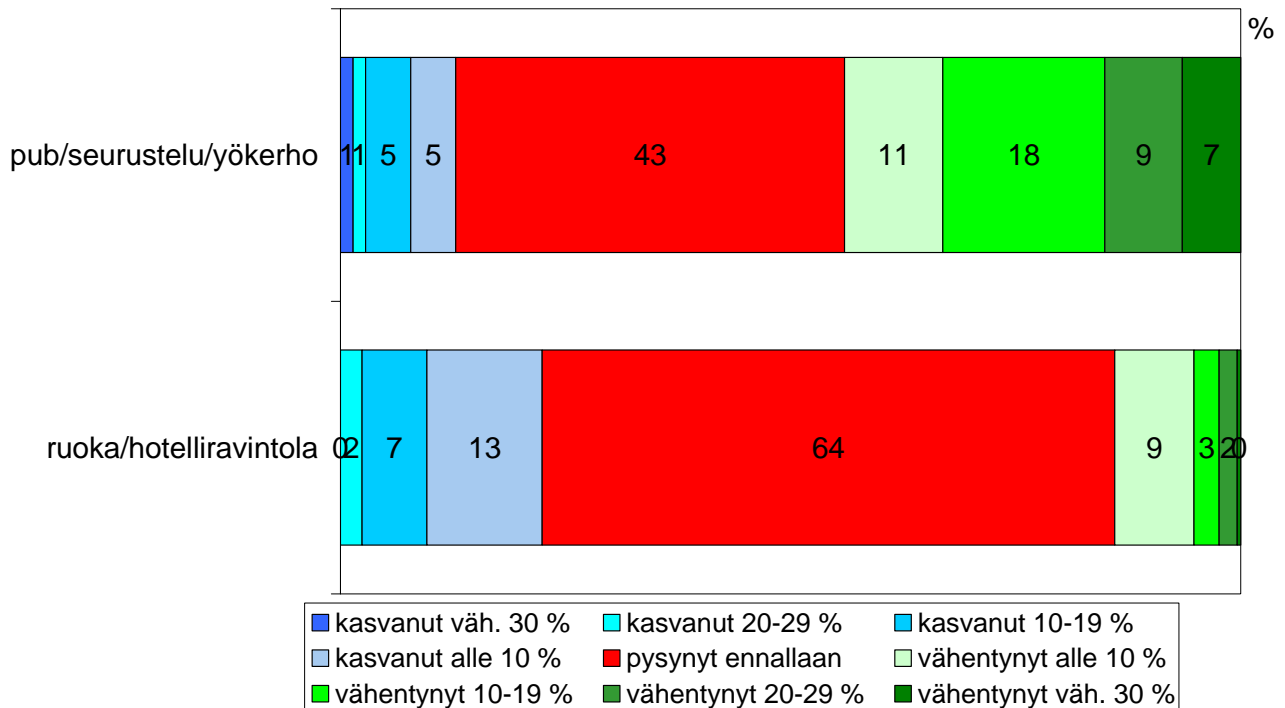


Kuva 8. Liikevaihdon muutos nykyisten tupakointijärjestelyiden mukaan.



Pubeista, seurusteluravintoloista ja yökerhoista selkeästi useammat näyttäisivät kärsineen liikevaihdon supistumisesta kuin hyötynen liikevaihdon kasvusta. Ruoka- ja hotelliravintoloista puolestaan useammat ovat voittaneet kuin hävinneet liikevaihdon muutoksella tarkasteltuna.

Kuva 9. Liikevaihdon muutos ravintolan tyypin mukaan.

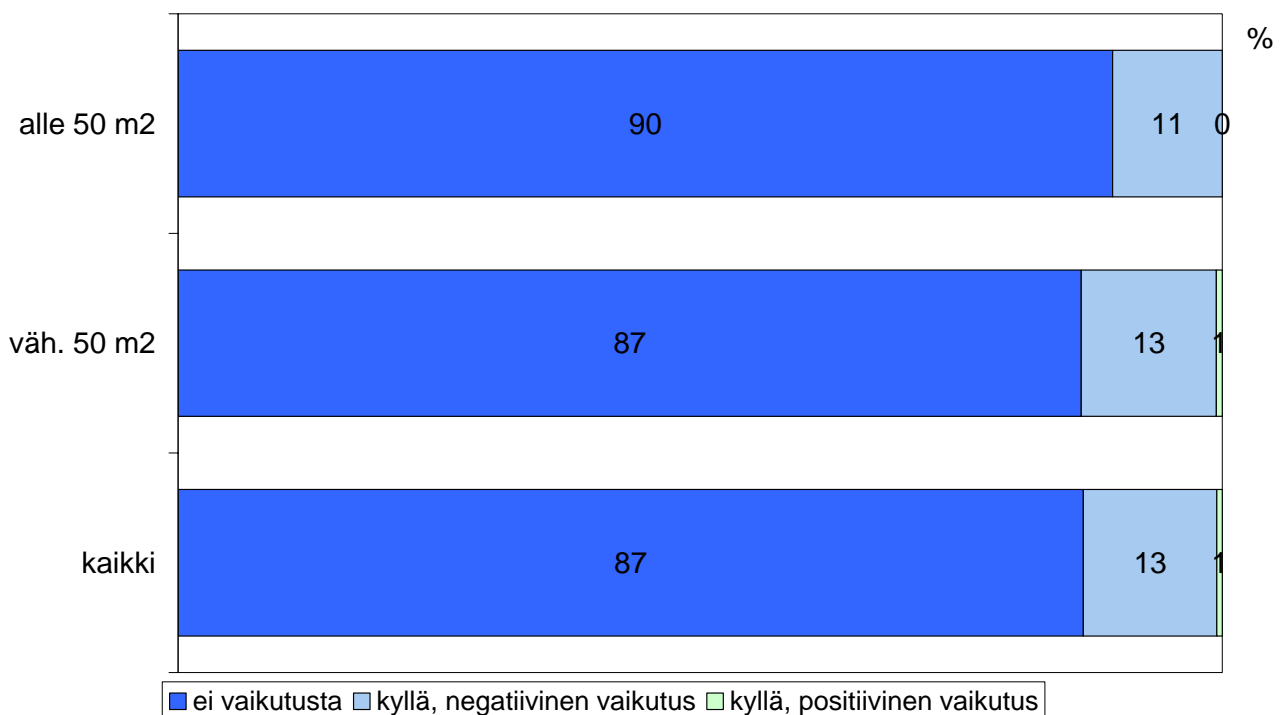


3 Vaikutukset henkilöstöön

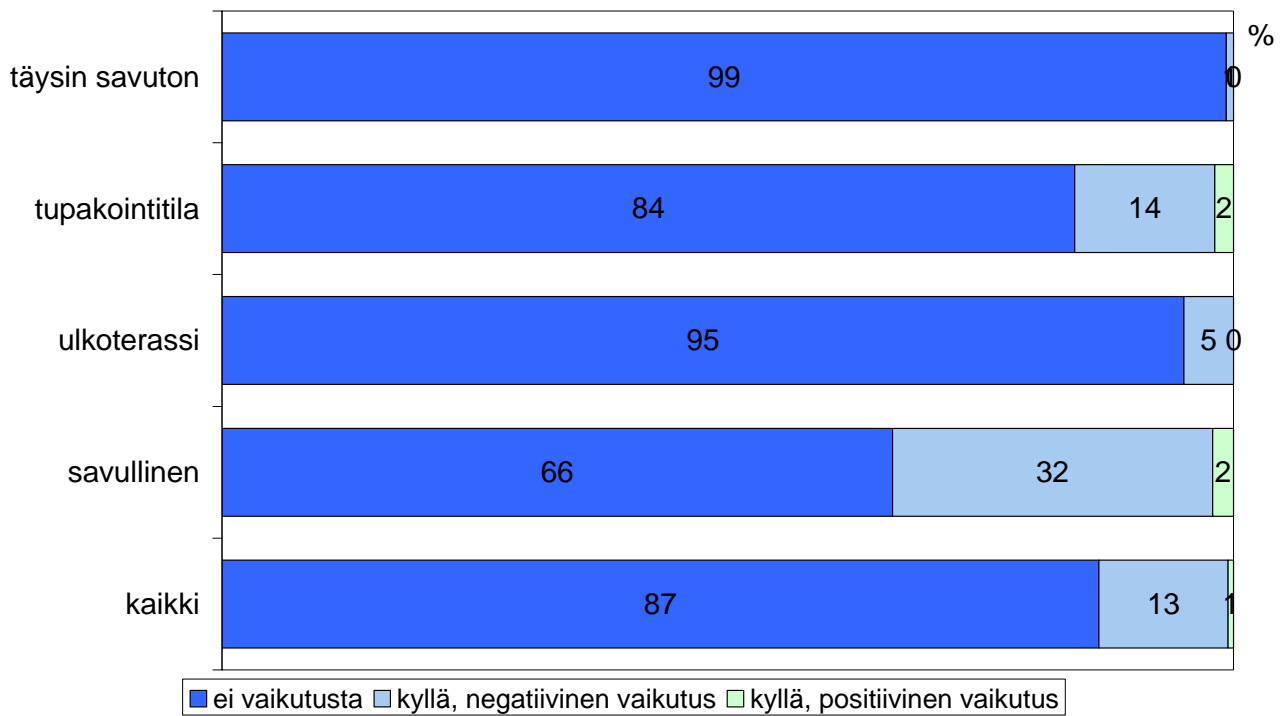
Tupakkalain muutoksella on ollut vaikutuksia palkattuun henkilöstöön vajaassa 15 prosentissa ravintoloista. Muita useammissa ravintoloissa vaikutuksia on ollut nykyisin tupakkakopillisista ja savullisista ravintoloista. Niistä ravintoloista, joissa vaikutusta on ollut, muutos on lähes yksinomaan negatiivinen – keskimäärin reilun yhden palkatun työntekijän verran – paitsi nykyisin savullisissa ravintoloissa. Savullisista ravintoloista, joissa vaikutuksia on ollut, kolmasosassa henkilöstöä on palkattu lisää.

Ennen tupakkalain muutosta savullisina toimineiden kohdalla on samoin havaittavissa muita yleisemmin henkilöstövaikutuksia – yli kolmasosassa tällaisista ravintoloista. Näistä ravintoloista 6 prosentissa henkilöstön määrä on kasvanut tupakkalain muutoksen vaikutuksesta. Myös tupakointitilan järjestäneistä ravintoloista, joissa on ollut henkilöstövaikutuksia (16 prosenttia), 12 prosentissa henkilöstö on kasvanut. Sen sijaan savuttomissa ja terassijärjestelyin toimineissa ravintoloissa muutoksia ei ole juuri ollut.

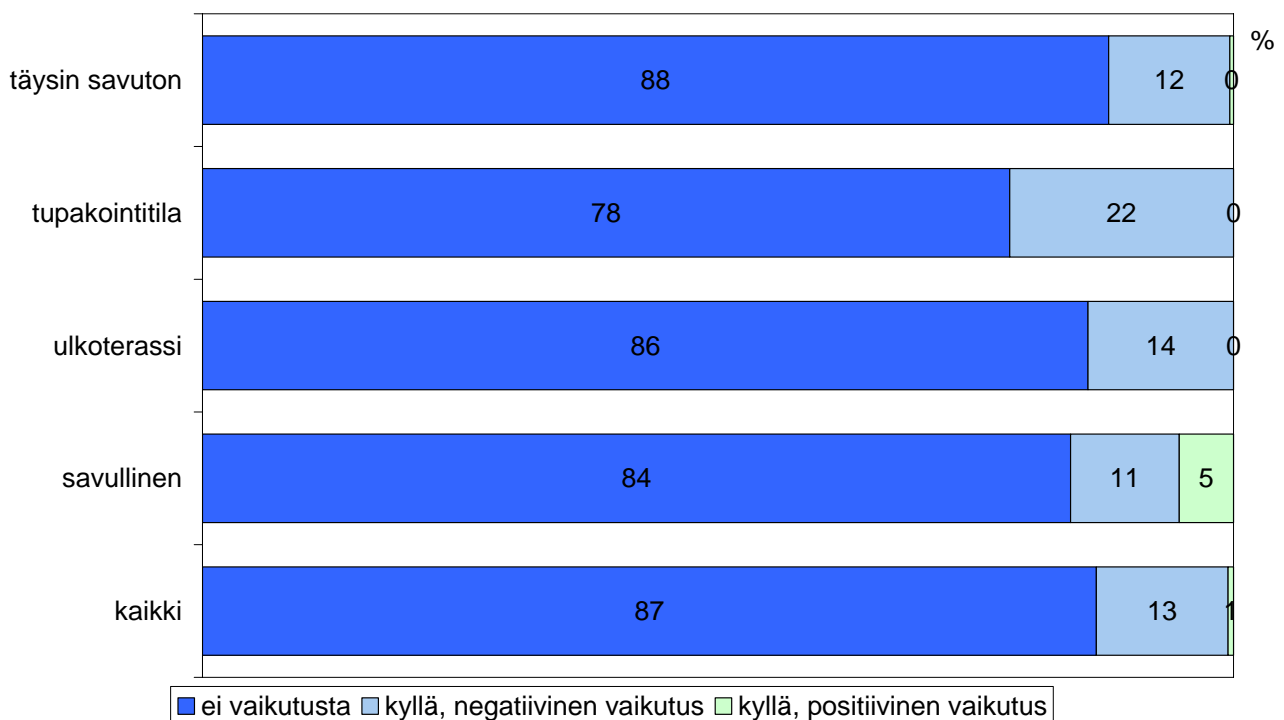
Kuva 10. Henkilöstön muutos tarjoilupinta-alan mukaan.



Kuva 11. Henkilöstön muutos ennen lainmuutosta olleiden tupakointijärjestelyiden mukaan.

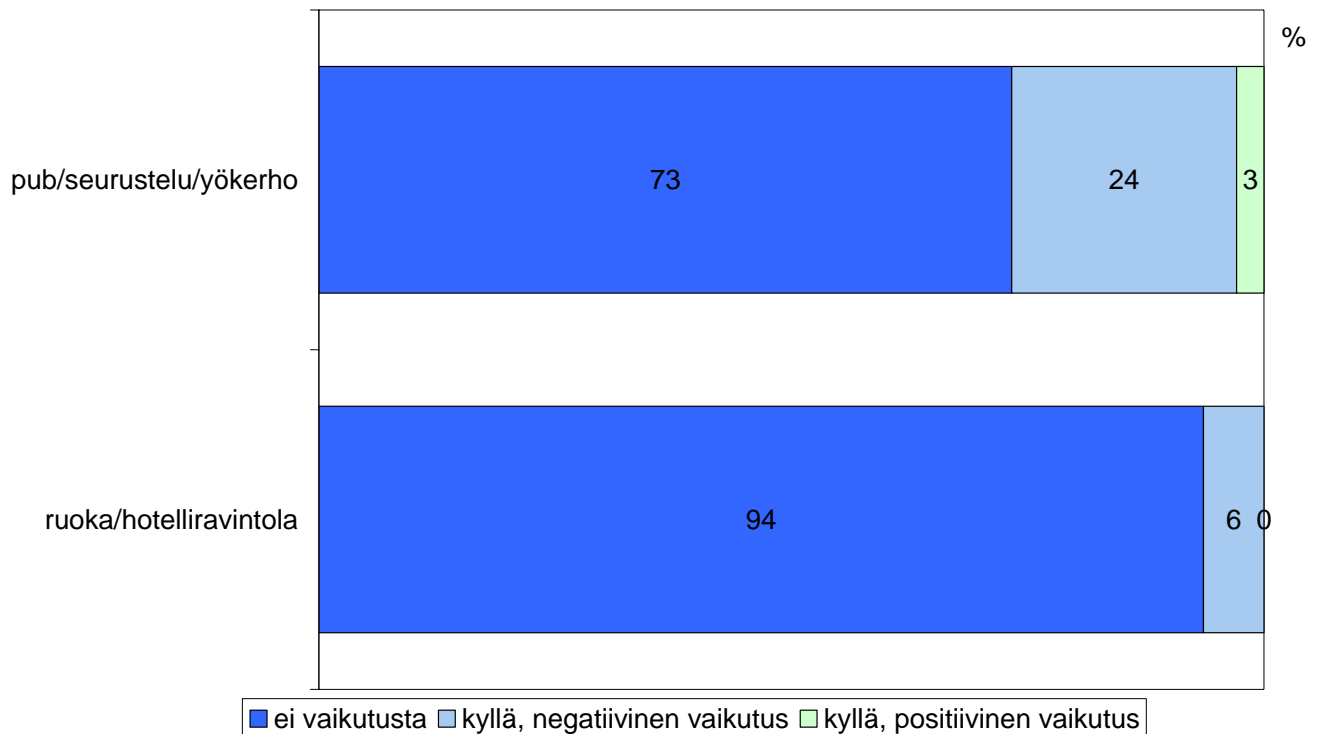


Kuva 12. Henkilöstön muutos nykyisten tupakointijärjestelyiden mukaan.



Ruoka- ja hotelliravintoloista vain kuudella prosentissa on jouduttu vähentämään palkattua henkilöstöä. Sen sijaan pubeista, seurusteluravintoloista ja yökerhoista lähes neljänneksessä on vähennetty palkattua henkilöstöä. Tämän tyyppin ravintoloista – lähinnä siirtymäsäännöksen nojalla tupakoinnin mahdollistavista – toisaalta 3 prosentissa henkilöstöä on lisätty.

Kuva 13. Henkilöstön muutos ravintolan tyyppin mukaan.

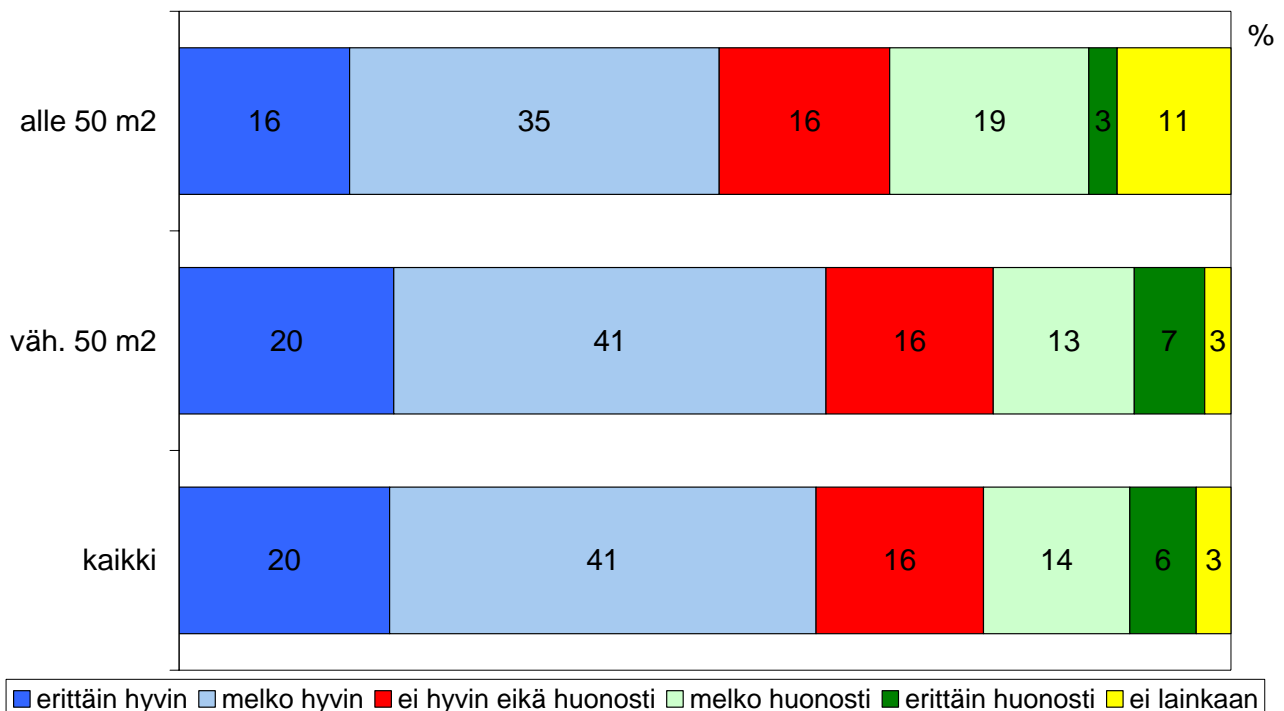


4 Tiedottaminen

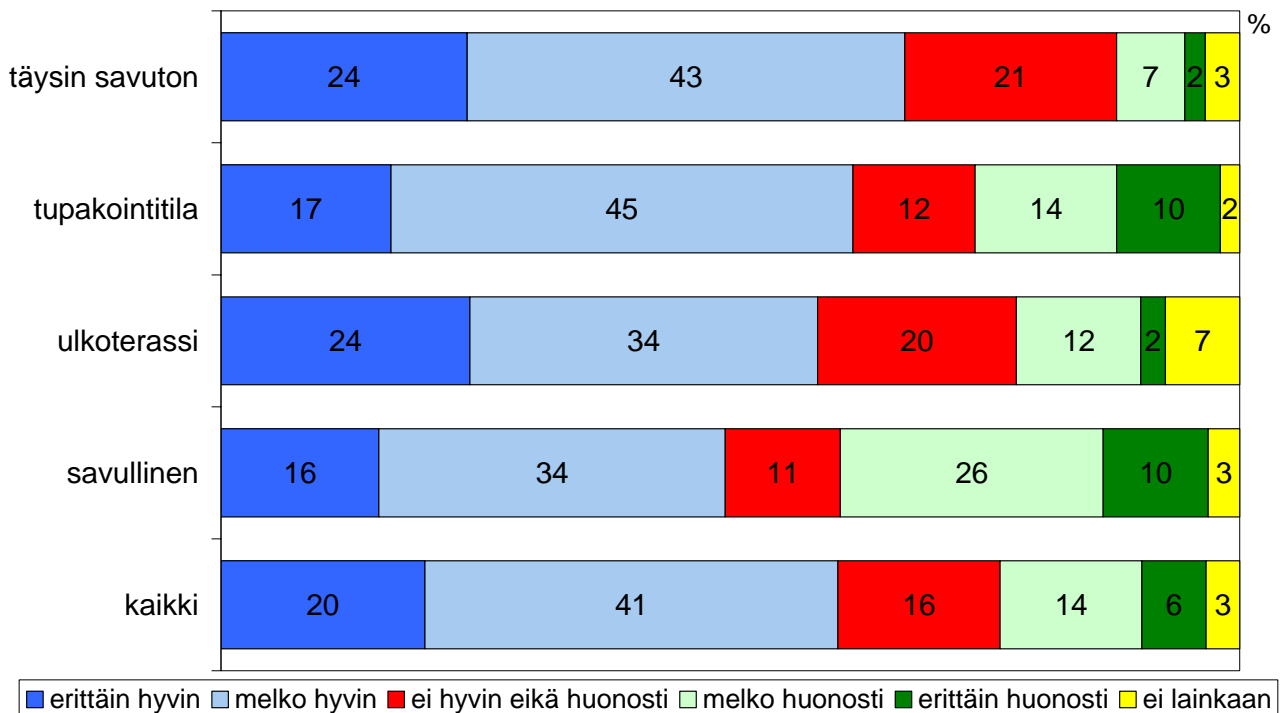
Tupakkalain muutoksesta tiedottamisen katsotaan olleen pääsääntöisesti hyvää. Tiedottamisen arvioi 41 prosenttia melko hyväksi ja 20 prosenttia erittäin hyväksi. Vastaajista 3 prosenttia ei saanut tietoa lainkaan muutoksesta ja 20 prosenttia arvioi tiedottamisen melko tai erittäin huonoksi.

Varsinkin nykyisin tupakkakopilliset ravintolat arvioivat tiedottamista kuitenkin kriittisesti: 39 prosenttia vastaajista antaa melko huonon ja 9 prosenttia erittäin huonon arvion. Myös siirtymäsäännöksen nojalla savulliset ravintolat arvioivat hieman muita kriittisemmin tiedottamista. Lisäksi ennen muutosta savullisina toimineet ravintolat arvioivat tiedottamista muita ryhmiä kriittisemmin.

Kuva 14. Tiedottamisen hoitaminen tarjoilupinta-alan mukaan.



Kuva 15. Tiedottamisen hoitaminen ennen lainmuutosta olleiden tupakointijärjestelyiden mukaan.



Kuva 16. Tiedottamisen hoitaminen nykyisten tupakointijärjestelyiden mukaan.

